

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo.stm@gov.fi

Kansallisen lapsistrategian lausuntopyyntö VN/8757/2024

Adoptiolautakunnan lausunto luonnoksesta kansallisen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelmaksi pääministeri Orpon hallituskaudelle

Kansallinen lapsistrategia on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta otsikkoasiassa. Lapsistrategian toimeenpanosuunnitelmaluonnoksen TP 11 -kohdassa ehdotetaan vuonna 2013 julkaistun adoptioeuvontaoppaan päivittämistä. Esityksenä on toteuttaa oppaan sisällöllinen ja tekninen päivitys. Toimeenpanosuunnitelmaluonnoksessa päivityksen todetaan olevan hallitusohjelman mukainen. Se huomioi hallitusohjelman tavoitteen sujuvoittaa adoptioprosesseja. Päivitystyö esitetään toteutettavaksi STM:ssä ja yhteistyössä oikeusministeriön, adoptiolautakunnan, hyvinvointialueiden ja adoptioeuvontaa antavien toimijoiden kanssa. Keskeisenä tavoitteena on varmistaa adoptiovanhempien valmiudet adoptiovanhemmuuteen ennen adoptiota ja tukea adoption onnistumista lapsen tultua perheeseen.

Adoptiolautakunta rajaa oman lausuntonsa koskemaan yksinomaan toimenpide-ehdotusta 11, joka on sisältönsä puolesta käsitelty adoptiolautakunnan täysistunnon kokouksissa.

Adoptiolautakunta hoitaa adoptioilaisissa (22/2012) ja adoptioasetuksessa (202/2012) säädettyjä tehtäviä asiantuntija-, lupa- ja valvontaviranomaisena. Lautakunta toimii lisäksi Suomessa Haagin adoptiosopimuksen (SopS 29/1997) edellyttämänä kansallisena keskusviranomaisena, jonka yhtenä velvollisuutena on seurata adoption jälkeisten seurantapalveluiden kehittymistä.

Adoptiolautakunta pitää adoptioeuvontaoppaan uudistamista välttämättömänä. Vuoden 2013 jälkeen toimintaympäristö on muuttunut. Keskeisimpiä muutoksia ovat adoptioeuvontavastuun siirtyminen

kunnilta hyvinvointialueille ja adoption jälkeisen tuen kysynnän lisääntyminen.

Adoptioneuvonta on lakisääteinen palvelu. Adoptiolautakunta toteaa, että adoptioneuvonnan laadulla on välitön vaikutus adoptoituihin lapsiin ja perheisiin sekä heidän saamaansa ohjaukseen ja tukeen ennen adoptiota ja adoption vahvistamisen jälkeen. Adoptioneuvontaopas ohjaa adoptioneuvonnan sisältöä sekä kotimaisissa että kansainvälisissä adoptioissa. Adoptioneuvonnan laatu tulee varmistaa toimintaympäristömuutoksessa, jossa uusien adoptioiden volyymit ovat aiempaa matalammat. Samanaikaisesti adoption jälkeisen tuen kysyntä ja tarve ovat kasvaneet. Adoptoidut ja heidän perheensä sekä lapsen adoptioon luovuttaneet biologiset vanhemmat ovat oikeutettuja adoption jälkeiseen adoptioneuvontaan.

Laadukkaalla ja riittävällä adoptioneuvonnalla ennen adoptiota varmistetaan, että lapsi saa vanhemmat, joilla on riittävä ymmärrys ja valmius sitoutua adoptiovanhemmuuteen sekä kykyä hakea tarvittaessa tukea lapselle ja itselleen adoption eri vaiheissa. Yhtä tärkeää kuin laadukas adoptiota edeltävä adoptioneuvonta, on riittävä tuki lapsen perheeseen saapumisen jälkeen ja myös lapsen kasvun eri vaiheissa. Adoptioneuvontaoppaan tulisi sisältää adoptionjälkeisen adoptioneuvonnan sisältöohjausta ja vähimmäissisällön määrittelyn. Tämä varmistaisi tasalaatuisen adoption vahvistamisen jälkeisen adoptioneuvonnan tuen eri puolilla Suomea. Ohjauksessa tulisi huomioida eri-ikäisten adoptoitujen nuorten ja aikuisten adoptoitujen kanssa tehtävä adoptioneuvontatyö sekä yhteistyö kansainvälisen adoptiopalvelun antajien kanssa.

Vuoden 2012 adoptiolakiuudistuksen yksi keskeinen tavoite oli lisätä avoimuuden toteutumista adoptioissa. Adoptiolautakunta katsoo, että tämä tavoite on edelleen ajankohtainen ja keskeinen kaikessa adoptioneuvontatyössä. Adoptioneuvontaoppaan tulisi ohjata ajattelua, jonka mukaan valmius avoimuuteen lapsen taustasta ja valmius adoption avoimeen käsittelyyn perheessä sekä kotimaisissa adoptioissa usein mahdollinen valmius yhteydenpitoon lapsen biologisen perheen kanssa, ovat keskeisiä adoptiovanhemmilta edellytettäviä valmiuksia. Nämä tavoitteet ovat vahvasti lapsen oikeuksien mukaisia. Adoptiolautakunnan tietoon tulee aika ajoin, ettei avoimuus adoptioperheissä aina valitettavasti toteudu.

Adoptiolautakunta pitää välttämättömänä, että adoptioneuvontaopas on jatkossa käytettävissä molemmilla kotimaisilla kielillä.

Adoptioneuvonta on lakisääteinen palvelu, jota adoptioneuvonnanantajien tulee tarjota ruotsinkielisille adoptionhakijoille, adoptioperheille ja adoptoiduille sekä vanhemmille, jotka harkitsevat lapsensa antamista adoption, heidän omalla äidinkielellään. Ruotsinkielisten adoptioneuvonnan asiakkaiden ohjauksen tulee olla samantasoista ja -sisältöistä kuin suomenkielisten adoptioneuvonnan asiakkaiden ohjaus.

Toimeenpanosuunnitelmaluonnos sisältää ehdotuksen, että STM tekisi oppaan uudistamisessa yhteistyötä oikeusministeriön, adoptiolautakunnan, hyvinvointialueiden ja adoptioneuvontaa antavien toimijoiden kanssa. Lautakunta pitää välttämättömänä, että keskeiset kokemusasiantuntijatahot, kuten aikuiset adoptoidut ja adoptiovanhemmat, tulisivat kuulluiksi erikseen esimerkiksi aikuisten adoptoitujen edustajien, Adoptioperheet ry:n ja Yhteiset Lapseemme ry:n kautta. Adoptiolautakunnan on tehtävistään käsin luontevaa edustaa neuvontaoppaan kommentoinnissa adoptiolupahallinnon näkökulmaa.

Adoptiolautakunta ehdottaa lisäksi, että oppaan uudistamistyössä kuultaisiin myös adoptiotutkijoita Suomessa ja mahdollisesti myös muissa maissa (adoptiolautakunta voi tarvittaessa ehdottaa tutkijoita), jotta adoptioneuvonnan sisältö pohjautuisi adoptioneuvonnasta saadun kokemuksen lisäksi vahvasti myös tutkittuun tietoon.

Adoptiolautakunta puoltaa adoptioneuvontaoppaan uudistamisen sisällyttämistä lapsistrategian toimeenpanosuunnitelmaan. Oppaan uudistamistyön keskeisenä tavoitteena tulisi olla laadukkaan adoptioneuvonnan turvaaminen sekä ennen että jälkeen adoption. Oppaan päivityksessä tulisi huomioida riittävästi toimintaympäristömuutokset ja varmistaa adoptioneuvonnan laatu myös silloin, kun adoptiovolyymit ovat alhaisia. Oppaan saatavuus molemmilla kotimaisilla kielillä tulisi varmistaa, jotta adoptiolasten oikeudet adoptioneuvonnassa toteutuisivat tasalaatuisesti perheen kielestä riippumatta.

Adoptiolautakunta

Ratkaisija: Pärssinen-Hentula Irene

Virka-asema: Päällikkö

Esittelijät:

Malviniemi Minna, Ylitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu
asiankäsittelyjärjestelmässä.

Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.